

אמר ודעת פרוש להודיע לכל מה יקר מקום קדשתו שאפלו לאנשים צדיקים כאלו שאין כמותם היה מה שהיה ויתקדש הבית: עוד נתפנו באמרו אחרי מות להיות שיצו ה' לכל יכנס אהרן לקדשי קדשים בכגדי זהב (ראש השנה כ"ו). מטעם אין קטיגור נעשה סניגור חש הכתוב לבעל דין שיחלק ויאמר כי לא הקפיד ה' על הכנסת אהרן בכגדי זהב אלא כל עוד שעדין לא נמחה רשומו של עון העגל, מה שאין בן אחר שמתו בניו ואין רשומו של עגל נכר לחלוטין נמחה קטיגורו של זהב ויכול לפגם בכגדי זהב בכבוד ובתפארת, לזה אמר אחרי מות וגו' שגם אחרי מותם צוה ה' לכל יכנס בכגדי זהב לקדש הקדשים אלא כתנת בד קדש וגו'. והגם שאמרו ז"ל (ערכין ט"ז). שכגדי זהב מכפרים. אף על פי כן לא יעשה קטגור סניגור ללבן עונם של ישראל כשגלג. ועיין מה שפנתתי בימי חרפי בחפצי חפץ ה' במאמרם ז"ל (שפת ל'). שכשאמר שלמה זכרה לחסדי וגו'. ולדרך זה אמרו בקרבנותם בא להסיר חשש פגם מעל משה שהוא אמר (עקב ט' כ') ואתפלל גם בעד אהרן ויאמר האומר שלא הועילה תפלתו של משה, ומשה עצמו יחשב מחשבות שלא הועילה תפלתו, לזה אמר בקרבנותם לפני ה' פרוש בהצטרפות סבה זו מתו אכל זולת זה לא היו מתים כי הועילה תפלתו של משה על אהרן לכל ישמידו, וכפי זה אין אנו צריכין לומר שהועילה מחצה וילדבריהם ז"ל (ויק"ר פ"י ה') שאמרו שהועילה מחצה, פרוש ביון דסוף סוף מתו לא היה תועלת מתפלתו של משה לאהרן אלא מחצה כי אינו חשוב תועלת אלא כפי תכלית. ואמרו וימתו, אולי שבא ה' לומר למשה כי האנשים האלה עשו עון הקריבה או הקרבה והם כבר היו חייבי מיתה מצת התרגז ה' על אהרן להשמידו ולזה לא נמנעו מיד מדת הדין, אכל אם לא היה מה שקדם שהיו בני מיתה כנזכר הגם שהיו נכנסים אפשר שהיה ה' מאריך אפו להם וכדומה לזה, ושעור הכתוב על זה הדרך בקרבנותם לפני ה' ומקום זה צריך

לעשות להם נס למלטם מיד מדת הדין והם וימתו כבר פרוש נתחייבו מיתה קדם אלא בתפלת משה נמלטו: או יאמר על זה הדרך אחרי מות וגו'. דבר ה' למשה דרך מיתתן שהיתה על זה הדרך בקרבנותם לפני ה' פרוש שנתקברו לפני אור העליון בחבת הקדש ובזה מתו, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים, והנה הם שוים למיתת כל הצדיקים, אלא שהפרש הוא שהצדיקים הנשיקה מתקרבת להם ואלו הם נתקברו לה, והוא אמרו בקרבנותם לפני ה', ואמרו וימתו בתוספת וא"ו, רמז הכתוב הפלאת חבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרב לדבקות נעימות ערכות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד פלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מפיר איכותה, והיא משללת ההפכה, לא מפי מין האנושי, ולא מפי כתבו, ולא תשג בהשערות משפל הגשם, ולמשיג חלק מהשגה זו תבדיל ממנו המונע אותו מהתקבל ותפירהו על ידי סימניה כי הוא זה הפכה מנגדה שונאה ותפעל בו פעלה רשומה לשלל ממנו כח המונעו והמקימו, ולפעמים תמאסהו הנפש ותריבהו מריבה גדולה והוא סוד הוללות הנביאים (ש"א י"ט כ"ד). ולכשתתרבה בחינה זו בפנימיותו תגצל הנפש את הבשר ויצתה מעמה ושבה אל בית אביה. ואודיע למתבונן בפנימיות השכלת המשכל, שהשכלת ההשכל תשפיל ההשכלות, ובהשכל בהשכלתו, ישפיל, שמשפיל משלל ההשכל, וכשישפיל בהערת עצמו, ולא עצמו, ישפיל, שהמשפיל משפיל משפיל, בלתי משפיל מהשכל, והשפילו למשפילים בייחוד, השכלתו בסוד נשמה לנשמתו. ואז מותריו יהיו עטרי מלכים וכסאם. וכי יש חיים לחיים שעליהם אמר משה (נצבים ל' י"ט) ובחרת בחיים ביי"ת המודעת, ושוללת חיים הנשפלים בהרגש הפללי, ויכרך ברוך אלהים חיים אשר סגל סגלה זו לסגלתו:

וּנְרָאָה כִּי לְפִי מָה שֶׁהִסְמִיךְ לְמַצּוֹה זֹו מַצּוֹת
הָעֲרִיּוֹת, גַּם מִמָּה שֶׁאָמַר בְּסוּף הַפְּרָשָׁה
(פְּסוּק כ"ד) אֵל תִּטְמְאוּ בְּכָל אֱלֹהִים וְגו' כִּי בְּכָל
אֱלֹהִים נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם הַדְּבָרִים מוֹכִיחִים וּמְגִידִים
כִּי מַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן הוּא
מַעֲשֵׂה עֲרִיּוֹת וּבָזָה נְבוֹא לְפָרֵשׁ הַכְּתוּב עַל נְכוּן.
הִנֵּה יְדוּעַ הוּא כִּי כָּל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲמ
קְדוּשׁוֹ הֵם מַצּוֹת שֶׁיְכוּל הָאָדָם לַעֲמֹד בָּהֶם וַיִּטָּה
עֲצָמוֹ אֶל הָרְצוֹן לַעֲשׂוֹתָם, זוֹלַת מַצּוֹת פְּרִישֵׁת
הָעֲרִיּוֹת הוּא דָּבָר שֶׁנִּפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם מְחַמְדָּתָן
וְאוֹנְסָתוֹ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹתָם, זוֹלַת בְּהִתְעַצְמוֹת
הַרְחַקָת ב' דְּבָרִים מֵהָאָדָם, וְהֵם מְרַחֵק הָרִגֵּשׁ
רְאוּת הָעֵינַי, וּמְרַחֵק בְּחִינַת הַחוּשֵׁב, וְאִם ב' אֵלוֹ
לֹא יַעֲשֶׂה אֵינן אָדָם שְׁלִיט בְּרוּחַ זֶה לְכַלּוֹתָהּ
מִמֶּנּוּ, כִּי כָּל שְׁלֹא תִהְיֶה לוֹ הַרְחַקָת הָרִגֵּשׁ
הָרְאוּת בְּדָבָר הַגַּם שִׁירְחִיק בְּחִינַת הַחוּשֵׁב לֹא
יִשְׁלַט בְּעַצְמוֹ לְכַלּוֹת מִמֶּנּוּ הַכְּרַח הַחֲשֵׁק. וְצֵא
וְלִמַּד (קְדוּשֵׁין פ"א.) מִמַּעֲשֵׂה שֶׁל רַב עַמְרָם רַבֵּן
שֶׁל חֲסִידִים שֶׁהֵגֵם הָיִיתוֹ מְשַׁלֵּל מִבְּחִינַת
הַחוּשֵׁב נִתְנַצַּח מִבְּחִינַת הָרְאוּת, גַּם מִמַּעֲשֵׂה
רַבִּי מִתְיָא בֶּן חֲרֹשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי פְּרָשַׁת וַיְחִי)
שֶׁבָחָר לְסַמּוֹת עֵינָיו לְמַחוּשׁ הַכְּרַחָה אֲשֶׁר מֵהֶם
תְּבוֹא בְּדָבָר הָרַע הַגַּם שֶׁהִיָּה מְשַׁלֵּל מִבְּחִינַת
הַחוּשֵׁב כְּאֲשֶׁר מַעֲשִׂיו מוֹכִיחוֹת. גַּם אִם יִשְׁלַל
מִבְּחִינַת הָרְאוּת אִם לֹא יִרְחִיק בְּחִינַת הַחוּשֵׁב,
מִחֲשָׁבוֹתָיו יִחִיבוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּלַהֵט אַחַר
הַמַּעֲשֵׂה. וְצֵא וְלִמַּד מִמַּעֲשֵׂה שֶׁהוּבָא בַּש"ס (ע"ז
כ"ב:) בְּאוֹתוֹ גּוֹי שֶׁקָּנָה יֶרֶךְ בֶּשֶׂר וְחֻטָּט בּוֹ כְּדִי
וְכוֹי וְכַעַל וְכוֹי ע"כ. וְזֶהוּ יִהְיֶה תּוֹלְדַת הַחוּשֵׁב
הַכְּרִיחוֹתוֹ עֲשׂוֹת מִבְּלִי בְּחִינַת הָרְאוּת. נִמְצְאָתָּ
אוֹמֵר שֶׁבְּאֶחָד מֵהֶב' תִּהְיֶה מְשַׁלֵּל מֵהָאָדָם
שְׁלִיטָה בְּעַצְמוֹ בְּדָבָר זֶה וְאֵינן צְרִיף לֹאמַר
בְּהַצְמַד ב' דְּבָרִים רְאוּת וְחוּשֵׁב הֵן הָאָדָם חָלוּשׁ
כְּנֶגֶד תְּאֻתּוֹ, וְאֵינן צְרִיף לֹאמַר אִם יִשְׁלַח יָדוֹ
וְאִכַּל מֵעַט מִן הָרַע הַזֶּה הִנֵּה הוּא מְסוּר בְּיַד
תְּאֻתּוֹ. מַעֲתָה תַּחְבּוּלוֹת הָאָדָם לְהַעֲרִיף מִלְחָמָה
נֶגֶד בְּחִינָה זֹו הִיא בְּשִׁלְיַל מִמֶּנּוּ ב' דְּבָרִים
וּבָזָה תִּהְיֶה נִרְפָּכַת בְּאָדָם תְּכוֹנָה לְכָל יִתְלַהֵט

הַמַּשְׁתַּלְשֵׁלֵת דְּבְחִינַת הַבְּהֵמָה דוֹמָה לְבְחִינַת
חַיָּה וְעוֹף כִּי בְּחִינַת שׁוֹר יֵשׁ דוֹמָה לוֹ לְמַעֲלָה
בְּמִקּוֹר הַקְּדוּשָׁה אֲשֶׁר בְּרָא הַבּוֹרָא וְתִכְנַן בּוֹ
הַנֶּפֶשׁ מַה שֶׁאֵינן כֵּן בְּחִינַת חַיָּה וְעוֹף לְצַד
שֶׁנִּפְסָק דְמוּת הַנְּדוּמָה לְמַשְׁפִּיעַ וְהִנֵּה הוּא טְמֵא
לְפָנֵינוּ דְּכִתִּיב (לְעִיל י"א י"ג) אֵת הַנֶּשֶׁר וְאֵת וְגו'
תָּשׁ כַּחוֹ וְאֵינן בּוֹ אֵלָא הַחִיּוֹנִיּוֹת שֶׁהוּא דָם טָהוֹר
כְּאִמְרוּ דְמוֹ בְּנִפְשׁוֹ וְכִמּוֹ שֶׁפָּרְשָׁנוּ דְמוֹ בְּמִקּוֹם
נִפְשׁוֹ זוֹלַת תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה שִׁיּוֹדַע אֵל עֲלִיוֹן
שֶׁנֶּבֶר בָּהֶם הַחִיּוֹנִיּוֹת וּמְמַזְגִים הֵם בֵּין הַבְּהֵמָה
וְהָעוֹף שֶׁמְבִיאִים מֵהֶם קֶרֶבֶן עוֹלָה וְחִטָּאֵת
דוֹקָא וְיַחֲדִיד דוֹקָא וְלֹא צְבוּר וְצְרִיף כְּסוּי כִּי עַד
גָּדַר הַבְּהֵמָה לֹא בָּא, כָּל זֶה כְּתִבְתִּי אִם תִּפְּץ ד'
וְהַמַּשְׁכִּיל יִשְׁכִּיל דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים:

(טו) וְכִלְ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה. אָמַר וְכָל
נֶפֶשׁ, לְכָלֵל כָּל הַמְּתַרְבִּים לְמַעֲלָה
(פְּסוּק י') ח' הַדְּרָגוֹת כְּמוֹ שֶׁפָּרְשָׁנוּ, וְהַזְכִּיר ב'
הַדְּרָגוֹת כְּלָלִיּוֹת אֲזָרַח וְגַר, וְדָקְדַק לֹאמַר בְּאֲזָרַח
וּבְגַר, פְּרוּשׁ כָּל שֶׁנִּכְלָל בְּאֲזָרַח וְכָל שֶׁנִּכְלָל
בְּגַר:

יח

(ב) דְּבַר וְאָמַרְתָּ וְגו' כְּמַעֲשֵׂה וְגו'. צְרִיף לְדַעַת
לְמָה כָּפַל לֹאמַר דְּבַר וְאָמַרְתָּ עוֹד מַה
חֲדָשׁ בְּמֵאמְרוֹ זֶה אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְכִי עַד עֵתָה
לֹא יָדַעְנוּ זֶה. וְעוֹד מַה הִיא כְּוִנָּתוֹ בְּמַצּוֹת
כְּמַעֲשֵׂה וְגו' אִם אֵינן יְדוּעַ מַה הַמַּעֲשֵׂה שֶׁעָלִיו
תְּבוֹא הַמַּצּוֹה, וְכִמּוֹ כֵּן מַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן. וְרוֹז"ל
אָמְרוּ (תו"כ) שֶׁהַקִּישׁ מַעֲשֵׂה מִצְרַיִם לְמַעֲשֵׂה
כְּנָעַן וּלְדְבָרֵיהֶם ז"ל קָשָׁה לְמָה כָּפַל הַמַּצּוֹה,
וְאִם לְהַשְׁמִיעֵנוּ בָּא שֶׁמַּעֲשֵׂה ב' הַרְשָׁעִים שֶׁנִּהְיָ,
מַה צְרִיף לְתוֹרָה לְהוֹדִיעֵנוּ דְּבַר זֶה, עוֹד צְרִיף
לְדַעַת לְמָה צִיָּן אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאוֹמְרוֹ אֲשֶׁר
יִשְׁבְּתֶם בָּהּ וְכִי יֵשׁ אֶרֶץ מִצְרַיִם אַחֲרָת. עוֹד צִיָּן
אֶרֶץ כְּנָעַן וְאָמַר אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא וְגו' שֶׁנְּרָאָה
שֶׁיֵּשׁ אַחֲרָת וְלֹא יָדַעְנוּ זוֹלַת זֹו, וְלוֹ יִהְיֶה
שֶׁתִּהְיֶה אֶרֶץ כְּנָעַן אַחֲרָת כִּיּוֹן שֶׁאֵינָה יְדוּעָה
מִנֵּין יִהְיֶה מַעֲשֵׂיָה נוֹדְעִים לְצוּת עֲלֵיהֶם:

אחר זה וישלט הרצון בחפץ הטבעי והוא טעם אמרם ז"ל (ברכות ל"ד): במקום שבועלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמד, כי הצדיקים גמורים תכונת רצונם נוצחת החפץ מבלי צורך התעצמות מה שאין כן בעלי תשובה:

ובזה נבוא אל הבאור הנה האדון ה' צבאות נתחכם בציותו מצוה זו ודבר נגד יצר הרע, שיאמר איך יכול אנוש טבעי למשל בתאוותו אשר היא אנסתו דבר זה הוא משלל מהדעת שיחייב ה' שמירתו לכל בהשואה אלא לאנשים אשר יכולין לעמד ויש כח ברצונם לשלל החפץ בזה והם אותם שלא באו לידי מבחן הראות והחושב, באלו וכדומה דבר הכתוב אבל במי שעברו בחינת הנזכר כפי הטבע אין אדם שליט ברוחו למנע מעצמו חשק המכריחו, ועל זה נתפון ה' בנעם דברי אלהים חיים ואמר כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם פרוש הגם שישבתם במקום שאנשיה בני זנונים ולא תמנע מכם בחינת החושב לצד ישיבתכם ביניהם כל הזמן ההוא כאומרו אשר ישבתם בה ואין ישיבה אלא עכבה וזה יסובב תגברת החפץ בכם אף על פי כן אנכי מצוה אתכם שתתעצמו לנצח החשק לכל תעשו כמעשיהם, ואמר עוד וכמעשה ארץ כנען וגו' אשר אני מביא אתכם שמה וגו' פרוש אף על פי שאתם באים למקום אשר שם הרגיעה שידה של בחינת הרע הזה ונמצא בחינת החושב מתעוררת אף על פי כן מחייב אני אתכם לבלתי עשות כמעשיהם. ולצד שיאמר אדם כי אין מעצור ברוחו בדבר זה, לכן הקדים ה' בתחלת דברו הטוב ואמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלהיכם, כי הן אמת במין אנושי זולת ישראל ישנו בטענה זו כי לא ימצא בכחו למנע עצם חשקו ממנו מה שאין כן אתם בני ישראל לצד היותי ה' אלהיכם והיא השגה אלהית, בכח האלהי ינצח כח הטבעי גשמי, כי הצורה תשלט בחמר כשיספים איש ישראל להתדבק בה' אלהו ישלט בטבעו, והוא

כמאמרם ז"ל (כ"ד פל"ד) שאמרו, הצדיקים לבם מסור בידם והרשעים הם מסורים ביד לבם. הפונה בזה כי החפץ והחשק ישנו בלב האדם והרצון הוא במחו והם ב' מדרגות שנתן האדון בבני אדם וכתפתזמן לאדם דבר ערוה הלב חומדה ואין גמר בחמוד זה ויכול הרצון התלוי במח למנע החפץ ולא יעשנו הגם שיחמד, הלא תמצא בבני אדם שמקבלים תענית הגם שהחפץ יתגבר בהם לאכל יבוא הרצון וימנעו וכן על זה הדרך, וצדיקים תמיד מתנהגים כסדר זה ולבם מסור בידם שהגם שיתאוו תאוה בלבם יבחר השכל שהיא הנשמה ואם ישנו באזהרה מה' או מפללי התעוב ישלל הרצון בו וימנע החפץ הגם שישנו, אבל הרשעים הם מסורים ביד לבם לכל אשר יבוא החפץ בלב לא ימנעו הרצון, ואולי כי אין להם נשמה או שכבר פגמוה ונכנעת היא לפני הרוח שבלב, ולכן אמר ה' כי אני ה' אלהיכם פרוש להיות שבחינת הנשמה בה ה' משרה אור שכינתו באדם בסוד (תהלים ע"ח ס') אהל שכן באדם ומצד זה יש כח באדם לנצח החפץ לפני הרצון:

והוא מה שנתפון לומר דוד המלך עליו השלום במה שאמר (שם מ') לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי, הפונה היא שמרכ דבקותו באדון האדונים יתברך שמו לעד עד שגם הלב נתהפף לעשות כמעשה הנשמה, שבא החפץ בו והתאוה לעשות רצונו יתברך, שאינו מהפת החפצים דברים המרחקים מהקדשה וצריכים למנעם בשלילות הרצון, אלא שמעצמו חפץ ברצונו יתברך לשנא דברים אשר הלב חפץ וחושק בהם. והוא מה שדקדק לומר חפצתי כי אפס חפץ המרגשות, וזהו אומרו במקום אחר (שם ק"ט) ולבי חלל בקרבי, ואומרו ותורתך בתוך מעי פרוש לרב חשק עבודת הקדש עד שמרגיש בלומדו תורת ה' כאלו אוכל וממלא בני מעיו ממזון טבעי: עוד אולי שנתפון להודיע הקדמה אחת ששמעתייה משם הרב הקדוש מהר"י

לוֹרֵיָא זְצוּק"ל (שער הגלגולים י"ט) והוא כי לפעמים יתהפף האדם וישתנה מטוב לרע בטבעו ומזגו ולא ידע מאיזה סבה והוא עצמו יתמה איך נהפף בדעתו, ואמר כי זה יסובב לצד שלפעמים יאכל אדם מאכל שיש בו חלק מחלקי הרע או יש בו נפש רעה מהגלגולים לסבת תחלואיהם וכאשר תכנס הנפש הרעה או ניצוץ הרע בקרבו תטהו מטוב לרע ותגבר בו בחינת הרע מעתה השומר עצמו ממאכלות הרעות יתגבר החפץ בו בדברים הנוגעים לנפש, והוא אומרו לעשות רצונך אלהי חפצתי וזה הנה לי להיות תורתך בתוך מעי:

וְהַשְׂבִּיחַ בְּמִשְׁמַעוֹת אֹמְרוֹ וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מְעִי. דַּע כִּי כָּל הַצּוֹמֵחַ בֵּין בְּדָבָרִים הַכְּרַחֲיִים לַחַיּוֹת הַנֶּפֶשׁ בֵּין בְּדָבָרִים הַסְּגִלִּים בְּעוֹלָם בֵּין בְּדָבָרִים שֶׁהֵם תַּעֲנוּגֵי אָדָם שֶׁרֶשׁ הַכֹּל וְהוּוּיֹו הוּא מֵהַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיא אִם הַכֹּל וּכְשֶׁם שֶׁבַתּוֹרָה פֶּשֶׁט רְמֵז דָּרַשׁ סוּד כֵּן מְאָכְלִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, וְעַיִן בְּפְרוּשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים (ראשון לציון פסוק הביאני אל בית ה'יין) שְׁחַדְשִׁתִּי, וּכְשֶׁם שֶׁבַעֲשָׁבִים יֵשׁ דְּבָרִים סְגִלִּים וְטַבְעִיִּים כֵּן יֵשׁ בַּתּוֹרָה מִצְוֹת סְגִלּוֹת וְכוּ', וְהַקְּדָמָה זֹו גְדוּלָה וִיקָרֵת הָעֵרֶף, וְכַתְּבֵתִי רֵאשִׁי פְּרָקִים לְהַבְיָיֵךְ אֹמְרוֹ וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מְעִי כִּי כָּל הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל יְסוּד חַיּוֹת שֶׁבָּה נִתְהוּהָ וְגַדֵּל הוּא מִיְנִיקַת הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. וּמַעַת פָּגַם אָדָם הִרְאִישׁוֹן וְנִתְעַרְבַּ טוֹב וְרַע בְּכָל אֶכֶל תַּמְצָא חֵלֶק מֵהָרַע, וְלִזְה צוּה ה' עַל עֲרַלְת הָאֵילָנוֹת, וְלִזְה גְּדֵל עִם הַחֹטָא מוֹץ וְתָבֵן וְסַבִּין הַנְּזָרְקִים, וְהַבְּדִילָנוּ ה' מִכַּמָּה דְּבָרִים אֲשֶׁר שֶׁלֵּט בָּהֶם חֵלֶק הָרַע לְכָל שֶׁקֶץ נֶפֶשׁ הַנִּכְחָרֵת, וְלִזְה כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל דְּבַר הַמֵּתָר כְּאֵלוֹ נִהְיָה מְאֹר הָעֲלִיּוֹן מִמְּאֹרֵי אֹר תּוֹרָה אֶלָּא שֶׁנֶּגְשֶׁם לְצַד הַצְּלַחַת יְסוּדֵי אָרֶץ שְׂצָרִיכִים מְזוֹן כְּפִי הַכֶּנֶתֶם וְהִרְכַּבְתֶּם, וְזֵהוּ אֹמְרוֹ וְתוֹרַתְךָ בְּתוֹךְ מְעִי בְּזֵה גִבֵּר חֶפְצוֹ וְתִשׁוּקָתוֹ לְעִשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ כִּי אֵין רַע בְּקַרְבוֹ הַמְּסִיר חֶפֶץ הָעֵרֶב לְנֶפֶשׁ:

נְחֹזֵר לְעַנְיָן שֶׁבָּאֵנוּ עָלָיו כִּי בְּחִינַת הַחוֹשֵׁב בְּדָבָר עֲרוּהָ תְּגַבִּיר הַחֶפֶץ וְתִשְׁלִיטָנוּ

בְּרָצוֹן וְלֹא יִשַׁג הַנְּצַחוֹן הַחֶפֶץ אֶלָּא דוֹקָא בְּאִמְצָעוֹת הַרְחֵקֵת הַדְּבָר מִדַּעְתּוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ לְכָל רְאוֹת הַכַּעוֹר וְלֹא יִחַשֵׁב בּוֹ, אֲכָל אִם עֵינָיו יִבִּיטוּ בְּדָבָר הֵנָּה הוּא מִסְתַּכֵּן, וּכְמַעֲשֵׂה דוֹר הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (ש"ב י"א) כְּשֶׁנֶּסְבַּב הַדְּבָר וְרָאָה מַה שֶׁרָאָה נִתְעוֹרֵר לְבוֹ שֶׁהִיָּה חָלֵל וְעִשָׂה מַעֲשָׂיו, וְאֶפְלוֹ תַחֲלַת הַמַּחְשָׁבָה בְּדָבָר זֶה תִּגְרַם תְּגַבְרַת וְהוֹלָדֵת טַבְעִיּוֹת הַחֶפֶץ וְתִגְבְּרָתוֹ, וְלִזְה נִתְחַכֵּם חֲכָם הַחֲכָמִים שְׁלָמָה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְאָמַר (מְשָׁלִי א') בְּנֵי אִם יִפְתּוּךָ חֲטָאִים פְּרוּשׁ בְּחִינַת הַחֲטָא אֵל תֹּאכְבָּה פְּרוּשׁ לֹא תִכְנַס עִם פְּתוּיֶיךָ בְּטוֹעֵן וְנִטְעֵן, כִּי אֲרִיכוֹת הַרְגֵּשֶׁת הַחוֹשֵׁב אֶפְלוֹ לְבַחֲיִנַת הַשּׁוֹלֵל תַּפְעִיל הַגְּבַרְת הַחֶפֶץ וְתִתְהַפֵּף הַרְצוֹן אֵלָיָה. וּמִצְוֹת ה' בְּרָה בְּאֵה עַל הַדְּבָר בְּבַחֲיִנַת דְּבוּר וְאִמְרָה, דְּבוּר לֹמַר גְּזוּרַת מֶלֶךְ הִיא דְּבַר מֶלֶךְ שְׁלִטוֹן, אִמְרָה לְשׁוֹן מַעֲנָה רַף וְלְשׁוֹן רוּמָמוֹת לְצַד שֶׁהֵם יִשְׁנֵם בְּמַדְרָגָה זֹו לֹאמַר עָלֵיהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם לִיחַד שְׁמוֹ יִתְבַּרְךָ עָלֵיהֶם. גַּם מַעֲלָה גְדוּלָה הִיא לְשׁוֹמֵר בְּרִיתוֹ, וְהִיא הַדְּרָגָה שְׁאֵין לְמַעֲלָה מִמֶּנָּה לִזְה אִמַּר וְאִמְרַת:

ד) אֵת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְגו'. קֶשֶׁה אַחַר שְׁאֵין מְדַבֵּר אֶלָּא בְּפְרִיצוֹת הָעֵרִיּוֹת מַה הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צוּה ה' אֱלֹהֵינוּ אוֹתָנוּ גַּם מַה הִיא כּוֹנֵנוֹ בְּאוֹמְרוֹ לְלַכֵּת בָּהֶם. גַּם צְרִיף לְדַעַת לְמַה חֲזוֹר פַּעַם ב' לֹמַר אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: וְנִרְאָה לְפָרֶשׁ לְפִי מַה שֶׁכַּתְּבוּ בְּסִמּוּף שֶׁהַמַּחְשָׁבָה בְּעֵרִיּוֹת תְּגַדִּיל הַחֶפֶץ וְתַמְעֵט מְנִיעַת הַרְצוֹן, חֵשׁ הַכְּתוּב שִׁיאִמַר הָאָדָם לְהַתְּרַחֵק מִכָּל וְכָל מִפְּרָט זֶה וַיִּבְטַל מִצְוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה וּמִצְוֹת הַיְבוּס וְכַדוּמָה וְיִהְיֶה פְּרוּשׁ מִמֵּין זֶה לְחִלוּטִין שְׁאִמְרוּ רַז"ל (סְפָה נ"ב): אִיבֵר קָטָן יֵשׁ בְּאָדָם מְשַׁבְּיעוֹ רַעַב מְרַעִיבו שְׁבַע, לִזְה צוּה ה' וְאִמַר אֵת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ שֶׁהֵם מִמֵּין עֲצָמוֹ שְׁאִסְרֵתִי לָךְ אֲנִי מַחֲיָבְךָ לְעִשׂוֹת, וְאִף עַל פִּי כֵן אֵת חֲקוֹתֵי תִשְׁמְרוּ שֶׁהֵם הָעֵרִיּוֹת שְׁאִסְר. אוֹ יֹאמַר כִּי בְּאִמְצָעוֹת שְׁמִירַת הָעֵרִיּוֹת יִמְצָאוּ הַכְּנָה בְּנִפְשׁוֹתֵם לְקִים מִצְוֹת עִשָׂה כְּאוֹמְרוֹ מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְשְׁמִירַת כָּל הַלְּאוּיִן